

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ చతుర్థస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

విజితాశ్వోఽధిరాజాఽఽసీత్పృథుపుత్రః పృథుశ్రవాః ।

యవీయోభ్యోఽదదాత్కాష్ఠా భ్రాతృభ్యో భ్రాతృవత్సలః ॥ 1 ॥

హర్యక్షాయాదిశత్ప్రాచీం ధూమ్రకేశాయ దక్షిణాం ।

ప్రతీచీం వృకసంజ్ఞాయ తుర్యాం ద్రవిణసే విభుః ॥ 2 ॥

అంతర్ధానగతిం శక్రాల్లభ్యాం తర్ధానసంజ్ఞితః ।

అపత్యత్రయమాధత్త శిఖండిన్యాం సుసమ్మతం ॥ 3 ॥

పావకః పవమానశ్చ శుచిరిత్యగ్నయః పురా ।

వసిష్ఠశాపాదుత్పన్నాః పునర్యోగగతిం గతాః ॥ 4 ॥

అంతర్ధానో నభస్వత్యాం హవిర్ధానమవిందత ।

య ఇంద్రమశ్వహర్తారం విద్వానపి న జఘ్నివాన్ ॥ 5 ॥

రాజ్ఞాం వృత్తిం కరాదానదండశుల్కాదిదారుణాం ।

మన్యమానో దీర్ఘసత్రవ్యాజేన విససర్జ హ ॥ 6 ॥

తత్రాపి హంసం పురుషం పరమాత్మానమాత్మదృక్ ।

యజంస్తల్లోకతామాప కుశలేన సమాధినా ॥ 7 ॥

హవిర్ధానాద్ధవిర్ధానీ విదురాసూత షట్ సుతాన్ |
బర్హిషదం గయం శుక్లం కృష్ణం సత్యం జితవ్రతం || 8 ||

బర్హిషత్ సుమహాభాగో హవిర్ధానిః ప్రజాపతిః |
క్రియాకాండేషు నిష్ఠాతో యోగేషు చ కురూద్వహ || 9 ||

యస్యేదం దేవయజనమను యజ్ఞం వితన్వతః |
ప్రాచీనాగ్నేః కుశైరాసీదాస్తృతం వసుధాతలం || 10 ||

సాముద్రీం దేవదేవోక్తాముపయేమే శతద్రుతిం |
యాం వీక్ష్య చారుసర్వాంగీం కిశోరీం సుష్ఠ్వలంకృతాం |
పరిక్రమంతీముద్వాహే చకమేఽగ్నిః శుకీమివ || 11 ||

విబుధాసురగంధర్వమునిసిద్ధనరోరగాః |
విజితాః సూర్యయా దిక్షు క్వణయంత్యైవ నూపురైః || 12 ||

ప్రాచీనబర్హిషః పుత్రాః శతద్రుత్యాం దశాభవన్ |
తుల్యనామవ్రతాః సర్వే ధర్మస్నాతాః ప్రచేతసః || 13 ||

పిత్రాఽఽదిష్టాః ప్రజాసర్గే తపసేఽర్జవమావిశన్ |
దశవర్షసహస్రాణి తపసాఽఽర్చంస్తపస్పతిం || 14 ||

యదుక్తం పథి దృష్టేన గిరిశేన ప్రసీదతా |
తద్ధ్యాయంతో జపంతశ్చ పూజయంతశ్చ సంయతాః || 15 ||

విదుర ఉవాచ
ప్రచేతసాం గిరిత్రేణ యథాఽఽసీత్పథి సంగమః |
యదుతాహ హరః ప్రీతస్తన్నో బ్రహ్మన్ వదార్థవత్ || 16 ||

సంగమః ఖలు విప్రర్షే శివేనేహ శరీరిణాం |
దుర్లభో మునయో దధ్యురసంగాద్యమభీప్సితం || 17 ||

ఆత్మారామోఽపి యస్త్యస్య లోకకల్పస్య రాధసే |
శక్త్యా యుక్తో విచరతి ఘోరయా భగవాన్ భవః || 18 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
ప్రచేతసః పితుర్వాక్యం శిరసాఽఽదాయ సాధవః |
దిశం ప్రతీచీం ప్రయయుస్తపస్యాదృతచేతసః || 19 ||

సముద్రముప విస్తీర్ణమపశ్యన్ సుమహాత్మరః |
మహాన్మన ఇవ స్వచ్ఛం ప్రసన్నసలిలాశయం || 20 ||

నీలరక్తోత్పలాంభోజకఘ్నోరేందీవరాకరం |
హంససారసచక్రాహ్వకారండవనికూజితం || 21 ||

మత్తభ్రమరసౌస్వర్యహృష్టరోమలతాంఘ్రిపం |
పద్మకోశరజో దిక్షు విక్షిపత్ప్వనోత్సవం || 22 ||

తత్ర గాంధర్వమాకర్ణ్య దివ్యమార్గమనోహరం |
విసిస్మ్యా రాజపుత్రాస్తే మృదంగపణవాద్యను || 23 ||

తర్హ్యేవ సరసస్తస్మాన్నిష్క్రామంతం సహానుగం |
ఉపగీయమానమమరప్రవరం విబుధానుగైః || 24 ||

తప్తహేమనికాయాభం శితికంఠం త్రిలోచనం |
ప్రసాదసుముఖం వీక్ష్య ప్రణేముర్జాతకౌతుకాః || 25 ||

స తాన్ ప్రపన్నార్తిహరో భగవాంధర్మవత్సలః |
ధర్మజ్ఞాన్ శీలసంపన్నాన్ ప్రీతః ప్రీతానువాచ హ || 26 ||

శ్రీరుద్ర ఉవాచ
యూయం వేదిషదః పుత్రా విదితం వశ్చిక్కిర్నితం |
అనుగ్రహాయ భద్రం వ ఏవం మే దర్శనం కృతం || 27 ||

యః పరం రంహసః సాక్షాత్త్రిగుణాజ్ఞీవసంజ్ఞితాత్ |
భగవంతం వాసుదేవం ప్రపన్నః స ప్రియో హి మే || 28 ||

స్వధర్మనిష్ఠః శతజన్మభిః పుమాన్
విరించతామేతి తతః పరం హి మాం |
అవ్యాకృతం భాగవతోఽథ వైష్ణవం
పదం యథాహం విబుధాః కలాత్యయే || 29 ||

అథ భాగవతా యూయం ప్రియాః స్థ భగవాన్ యథా |
న మద్భాగవతానాం చ ప్రేయానన్యోఽస్తి కర్హిచిత్ || 30 ||

ఇదం వివిక్తం జప్తవ్యం పవిత్రం మంగలం పరం |
నిఃశ్రేయసకరం చాపి శ్రూయతాం తద్వదామి వః || 31 ||

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇత్యనుక్రోశహృదయో భగవానాహ తాంభివః |
బద్ధాంజలీన్ రాజపుత్రాన్నారాయణపరో వచః || 32 ||

శ్రీరుద్ర ఉవాచ
జితం త ఆత్మవిద్ధుర్యస్వస్తయే స్వస్తిరస్తు మే |
భవతా రాధసా రాధం సర్వస్మా ఆత్మనే నమః || 33 ||

నమః పంకజనాభాయ భూతసూక్ష్మేంద్రియాత్మనే |
వాసుదేవాయ శాంతాయ కూటస్థాయ స్వరోచిషే || 34 ||

సంకర్షణాయ సూక్ష్మాయ దురంతాయాంతకాయ చ |
నమో విశ్వప్రబోధాయ ప్రద్యుమ్నాయాంతరాత్మనే || 35 ||

నమో నమోఽనిరుద్ధాయ హృషీకేశేంద్రియాత్మనే |
నమః పరమహంసాయ పూర్ణాయ నిభృతాత్మనే || 36 ||

స్వర్గాపవర్గద్వారాయ నిత్యం శుచిషదే నమః |
నమో హిరణ్యవీర్యాయ చాతుర్వీత్రాయ తంతవే || 37 ||

నమ ఊర్జ ఇషే త్రయ్యాః పతయే యజ్ఞరేతసే |
తృప్తిదాయ చ జీవానాం నమః సర్వరసాత్మనే || 38 ||

సర్వసత్త్వాత్మదేహాయ విశేషాయ స్థవీయసే |
నమస్త్రైలోక్యపాలాయ సహ ఓజోబలాయ చ || 39 ||

అర్థలింగాయ నభసే నమోఽంతర్బహిరాత్మనే |
నమః పుణ్యాయ లోకాయ అముష్మై భూరివర్చసే || 40 ||

ప్రవృత్తాయ నివృత్తాయ పితృదేవాయ కర్మణే |
నమోఽధర్మవిపాకాయ మృత్యవే దుఃఖదాయ చ || 41 ||

నమస్త ఆశిషామీశ మనవే కారణాత్మనే |
నమో ధర్మాయ బృహతే కృష్ణాయాకుంఠమేధసే |
పురుషాయ పురాణాయ సాంఖ్యయోగేశ్వరాయ చ || 42 ||

శక్తిత్రయసమేతాయ మీధుషేఽహంకృతాత్మనే |
చేత ఆకూతిరూపాయ నమో వాచోవిభూతయే || 43 ||

దర్శనం నో దిదృక్షాణాం దేహి భాగవతార్చితం |
రూపం ప్రియతమం స్వానాం సర్వేంద్రియగుణాంజనం || 44 ||

స్నిగ్ధప్రావృడ్ఘనశ్యామం సర్వసౌందర్యసంగ్రహం |
చార్వాయతచతుర్బాహుం సుజాతరుచిరాననం || 45 ||

పద్మకోశపలాశాక్షం సుందరభ్రు సునాసికం |
సుద్విజం సుకపోలాస్యం సమకర్ణవిభూషణం || 46 ||

ప్రీతిప్రహసితాపాంగమలక్ష్మైరుపశోభితం ।

లసత్సంకజకింజల్కదుకూలం మృష్టకుండలం ॥ 47 ॥

స్ఫురత్కిరీటవలయహారనూపురమేఖలం ।

శంఖచక్రగదాపద్మమాలామణ్యత్తమర్ద్ధిమత్ ॥ 48 ॥

సింహస్కంధత్విషో బిభ్రత్సౌభగగ్రీవకౌస్తుభం ।

శ్రియానపాయిన్యాక్షిప్తనికషాశ్మీరసోల్లసత్ ॥ 49 ॥

పూరరేచకసంవిగ్నవలివల్లుదలోదరం ।

ప్రతిసంక్రామయద్విశ్వం నాభ్యాఽఽవర్తగభీరయా ॥ 50 ॥

శ్యామశ్రోణ్యధిరోచిష్ణుదుకూలస్వర్ణమేఖలం ।

సమచార్వంఘ్రిజంఘారునిమ్నజానుసుదర్శనం ॥ 51 ॥

పదా శరత్పద్మపలాశరోచిషా

నఖద్యుభిర్నౌఽంతరఘం విధున్వతా ।

ప్రదర్శయ స్వీయమపాస్తసాధ్వసం

పదం గురో మార్గగురుస్తమోజుషాం ॥ 52 ॥

ఏతద్రూపమనుధ్యేయమాత్మశుద్ధిమభీప్సతాం ।

యద్భుక్తియోగోఽభయదః స్వధర్మమనుతిష్ఠతాం ॥ 53 ॥

భవాన్ భక్తిమతా లభ్యో దుర్లభః సర్వదేహినాం ।

స్వారాజ్యస్యాప్యభిమత ఏకాంతేనాత్మవిధ్ధతిః ॥ 54 ॥

తం దురారాధ్యమారాధ్య సతామపి దురాపయా ।

ఏకాంతభక్త్యా కో వాంఛేత్పాదమూలం వినా బహిః ॥ 55 ॥

యత్ర నిర్విష్టమరణం కృతాంతో నాభిమన్యతే ।

విశ్వం విధ్వంసయన్ వీర్యశౌర్యవిస్ఫుర్జితభ్రువా ॥ 56 ॥

క్షణార్థేనాపి తులయే న స్వర్గం నాపునర్భవం ।
భగవత్సంగిసంగస్య మర్త్యానాం కిముతాశిషః ॥ 57 ॥

అథానఘాంఘ్రేస్తవ కీర్తితీర్థయో -
రంతర్బహిః స్నానవిధూతపాపమనాం ।
భూతేష్వనుక్రోశసుసత్త్వశీలినాం
స్యాత్సంగమోఽనుగ్రహ ఏష నస్తవ ॥ 58 ॥

న యస్య చిత్తం బహిరర్థవిభ్రమం
తమోగుహాయాం చ విశుద్ధమావిశత్ ।
యద్భుక్తియోగానుగృహీతమంజసా
మునిర్విచష్టే నను తత్ర తే గతిం ॥ 59 ॥

యత్రేదం వ్యజ్యతే విశ్వం విశ్వస్మిన్నవభాతి యత్ ।
తత్ త్వం బ్రహ్మ పరం జ్యోతిరాకాశమివ విస్తృతం ॥ 60 ॥

యో మాయయేదం పురురూపయాస్యజద్
బిభర్తి భూయః క్షపయత్యవిక్రియః ।
యద్భేదబుద్ధిః సదివాత్మదుఃస్థయా
తమాత్మతంత్రం భగవన్ ప్రతీమహి ॥ 61 ॥

క్రియాకలాపైరిదమేవ యోగినః
శ్రద్ధాన్వితాః సాధు యజంతి సిద్ధయే ।
భూతేంద్రియాంతఃకరణోపలక్షితం
వేదే చ తంత్రే చ త ఏవ కోవిదాః ॥ 62 ॥

త్వమేక ఆద్యః పురుషః సుప్తశక్తి -
స్తయా రజఃసత్త్వతమో విభిద్యతే ।
మహానహం ఖం మరుదగ్నివార్ధరాః
సురర్షయో భూతగణా ఇదం యతః ॥ 63 ॥

సృష్టం స్వశక్త్యేదమనుప్రవిష్ట -
 శ్చతుర్విధం పురమాత్మాంశకేన |
 అథో విదుస్తం పురుషం సంతమంత -
 ర్భుంక్తే హృషీకైర్మధు సారఘం యః || 64 ||

స ఏష లోకానతిచండవేగో
 వికర్షసి త్వం ఖలు కాలయానః |
 భూతాని భూతైరనుమేయతత్త్వో
 ఘనావలీర్వాయురివావిషహ్యః || 65 ||

ప్రమత్తముచ్చైరితికృత్యచింతయా
 ప్రవృద్ధలోభం విషయేషు లాలసం |
 త్వమప్రమత్తః సహసాభిపద్యసే
 క్షుల్లేలిహనోఽహిరివాఖుమంతకః || 66 ||

కస్త్యత్పదాబ్జం విజహాతి పండితో
 యస్తేఽవమానవ్యయమానకేతనః |
 విశంకయాస్మద్గురురర్చతి స్మ యద్
 వినోపపత్తిం మనవశ్చతుర్దశ || 67 ||

అథ త్వమసి నో బ్రహ్మన్ పరమాత్మన్ విపశ్చితాం |
 విశ్వం రుద్రభయధ్వస్తమకుతశ్చిద్భయా గతిః || 68 ||

ఇదం జపత భద్రం వో విశుద్ధా నృపనందనాః |
 స్వధర్మమనుతిష్ఠంతో భగవత్యర్పితాశయాః || 69 ||

తమేవాత్మానమాత్మస్థం సర్వభూతేష్వవస్థితం |
 పూజయద్వం గృణంతశ్చ ధ్యాయంతశ్చాసకృద్ధరిం || 70 ||

యోగాదేశముపాసాద్య ధారయంతో మునివ్రతాః |
సమాహితధియః సర్వ ఏతదభ్యసతాదృతాః || 71 ||

ఇదమాహ పురాస్మాకం భగవాన్ విశ్వసృక్పతిః |
భృగ్వాదీనామాత్మజానాం సిస్సక్షుః సంసిస్సక్షతాం || 72 ||

తే వయం నోదితాః సర్వే ప్రజాసర్గే ప్రజేశ్వరాః |
అనేన ధ్వస్తతమసః సిస్సక్షో వివిధాః ప్రజాః || 73 ||

అథేదం నిత్యదా యుక్తో జపన్నవహితః పుమాన్ |
అచిరాచ్ఛ్చేయ ఆప్నోతి వాసుదేవపరాయణః || 74 ||

శ్రేయసామిహ సర్వేషాం జ్ఞానం నిశ్రేయసం పరం |
సుఖం తరతి దుష్పారం జ్ఞాననౌర్వ్యసనార్ణవం || 75 ||

య ఇమం శ్రద్ధయా యుక్తో మద్గీతం భగవత్స్తవం |
అధీయానో దురారాధ్యం హరిమారాధయత్యసౌ || 76 ||

విందతే పురుషోఽముష్మాద్యద్యదిచ్ఛత్యసత్వరం |
మద్గీతగీతాత్సుప్రీతాచ్ఛేయసామేకవల్లభాత్ || 77 ||

ఇదం యః కల్య ఉత్థాయ ప్రాంజలిః శ్రద్ధయాన్వితః |
శృణుయాచ్ఛావయేన్మర్త్యో ముచ్యతే కర్మబంధనైః || 78 ||

గీతం మయేదం నరదేవనందనాః
పరస్య పుంసః పరమాత్మనః స్తవం |
జపంత ఏకాగ్రధియస్తపో మహా -
చ్ఛరధ్వమంతే తత ఆప్స్యథేప్సితం || 79 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే రుద్రగీతం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ||